

TASA-ARVO- JA YHDENVERTAISUUS- SUUNNITELMA

SEUTULAN KOULU

SISÄLLYSLUETTELO

1. JOHDANTO	4
Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta eli tasa-arvolaki (609/1986).....	4
Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014)	5
2. EDELLINEN TASA-ARVO- JA YHDENVERTAISUUSSUUNNITELMA	6
3. SELVITYS TASA-ARVOTILANTEESTA	7
3.1. Tilastot sukupuolen mukaan eriteltynä	7
3.2. Erityispiirteitämme	8
3.3. Suunnittelussa käytetyt tietolähteet ja työkalut	8
3.4. Kirjauksia	8
4. SUKUPUOLTEN SYRJIMÄTTÖMYYS JA TASA-ARVON EDISTÄMINEN	9
4.1. Opiskelijavalinnat ja sukupuolten tasa-arvo	9
4.2. Opetuksen järjestäminen ja sukupuolten tasa-arvo	9
4.3. Oppimiserot sekä opintosuoritusten arviointi ja sukupuolten tasa-arvo	10
4.4. Opinto-ohjaus ja opiskeluhuolto ja sukupuolten tasa-arvo	10
4.5. Oppilaitoksen tilat (fyysiset ja sähköiset ympäristöt) ja sukupuolten tasa-arvo	10
4.6. Sukupuoleen perustuvan häirinnän ja seksuaalisen häirinnän ehkäiseminen ja poistaminen	10
4.7. Muita tunnistettuja kehittämiskohteita sukupuolten tasa-arvon toteutumiseksi	11
5. SYRJIMÄTTÖMYYS JA YHDENVERTAISUUDEN EDISTÄMINEN	11
5.1. Peruste 1:	11
5.2. Peruste 2	11
5.3. Muita yhdenvertaisuuden toteutumisen kannalta tärkeitä kehittämiskohteita	11
6. OSALLISUUS JA SAAVUTETTAVUUS	12
6.1. Osallisuus, tasa-arvo ja yhdenvertaisuus	12
6.2. Suunnitelmakauden toimenpiteet tiivistetysti	13
SUUNNITELMAN TEKEMISEN TUKIMATERIAALI	14

Julkaisija

Vantaan kaupunki

8/2023

Kasvatus ja oppiminen

1. JOHDANTO

Tämän suunnitelman tavoitteena on ohjata henkilöstöämme syrjimättömyyteen ja tasa-arvon sekä yhdenvertaisuuden edistämiseen tasa-arvolain ja yhdenvertaisuuslain asettamassa viitekehyksessä. Tässä suunnitelmassa keskitytään toiminnalliseen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyöhön eli siihen, miten toimimme syrjimättömästi ja edistämme sukupuolten tasa-arvoa sekä kaikkien ihmisten yhdenvertaisuutta opiskelijoihimme ja yhteistyökumppaneihimme liittyvässä toiminnassamme.

Tämä suunnitelma on täten

- tasa-arvolain 5 a ja 6 c §:n mukainen oppilaitoskohtainen tasa-arvosuunnitelma, joka on laadittu yhteistyössä henkilöstön ja opiskelijoiden kanssa sekä
- yhdenvertaisuuslain 6 §:n mukainen oppilaitoskohtainen suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi.

Kouluilla on lakiin perustuva velvollisuus puuttua syrjintään ja häirintään. Koulujen vastuu puuttua häirintään vahvistuu yhdenvertaisuuslain muutoksella 1.6.2023 alkaen, jolloin koulutuksen järjestäjille tulee nykyistä vahvempi vastuu tunnistaa, puuttua ja poistaa häirintää:

- Koulun on ryhdyttävä tarpeellisiin toimiin oppilaaseen kohdistuvan häirinnän poistamiseksi. Koulutuksen järjestäjä syyllistyy syrjintään, jos näin ei toimita.
- Lisäksi häirinnän määritelmä muuttuu siten, että häirintä voi kohdistua yksilön lisäksi myös ihmisryhmään.

Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta eli tasa-arvolaki (609/1986)

Tasa-arvolaissa on kyse sukupuolten tasa-arvon toteutumisesta. Lain tarkoituksena on myös estää sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuva syrjintä. Tasa-arvolain 4 §:n mukaan viranomaisten tulee kaikessa toiminnassaan edistää naisten ja miesten välistä tasa-arvoa tavoitteellisesti ja suunnitelmallisesti sekä luoda ja vakiinnuttaa sellaiset hallinto- ja toimintatavat, joilla varmistetaan naisten ja

miesten tasa-arvon edistäminen asioiden valmistelussa ja päätöksenteossa. Erityisesti tulee muuttaa niitä olosuhteita, jotka estävät tasa-arvon toteutumista.

Tasa-arvolain 5 §:n mukaan viranomaisten ja koulutuksen järjestäjien sekä muiden koulutusta tai opetusta järjestävien yhteisöjen on huolehdittava siitä, että tytöillä ja pojilla sekä naisilla ja miehillä on samat mahdollisuudet koulutukseen ja ammatilliseen kehitykseen sekä että opetus, tutkimus ja oppiaineisto tukevat tämän lain tarkoituksen toteutumista. Tasa-arvoa edistetään koulutuksessa ja opetuksessa lasten ikä ja kehitys huomioon ottaen.

Tasa-arvolain 5 a §:n mukaan koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että vuosittain laaditaan oppilaitoskohtaisesti tasa-arvosuunnitelma yhteistyössä henkilöstön ja opiskelijoiden kanssa.

Tasa-arvosuunnitelman tulee sisältää:

- 1) selvitys oppilaitoksen tasa-arvotilanteesta;
- 2) tarvittavat toimenpiteet tasa-arvon edistämiseksi;
- 3) arvio aikaisempaan tasa-arvosuunnitelmaan sisältyneiden toimenpiteiden toteuttamisesta ja tuloksista.

Erityistä huomiota tulee kiinnittää oppilas- tai opiskelijavalintoihin, opetuksen järjestämiseen, oppimiseroihin ja opintosuoritusten arviointiin sekä seksuaalisen häirinnän ja sukupuoleen perustuvan häirinnän ehkäisemiseen ja poistamiseen.

Tasa-arvolain 6 c §:n mukaan viranomaisten, koulutuksen järjestäjien ja muiden koulutusta tai opetusta järjestävien yhteisöjen sekä työnantajien tulee ennaltaehkäistä sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuvaa syrjintää tavoitteellisesti ja suunnitelmallisesti. Tämä on otettava huomioon oppilaitosten tasa-arvosuunnitelmia valmisteltaessa ja tasa-arvoa edistävistä toimenpiteistä päätettäessä.

Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014)

Yhdenvertaisuuslain tarkoituksena on edistää yhdenvertaisuutta ja ehkäistä syrjintää. Syrjintä tarkoittaa sitä, että henkilö, esimerkiksi johonkin vähemmistöön kuuluva ihminen, asetetaan muita huonompaan asemaan jonkin henkilöön liittyvän

perusteen takia. Usein moni peruste, mukaan lukien sukupuoli, vaikuttaa samanaikaisesti (moniperusteinen tai risteävä syrjintä).

Yhdenvertaisuuslain 8 §:n mukaan ketään ei saa syrjiä iän, alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, poliittisen toiminnan, ammattiyhdistystoiminnan, perhesuhteiden, terveydentilan, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.

Yhdenvertaisuuslain 6 §:n mukaan koulutuksen järjestäjän ja tämän ylläpitämän oppilaitoksen on arvioitava yhdenvertaisuuden toteutumista toiminnassaan ja ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin yhdenvertaisuuden toteutumisen edistämiseksi. Edistämistoimenpiteiden on oltava oppilaitoksen toimintaympäristö, voimavarat ja muut olosuhteet huomioon ottaen tehokkaita, tarkoituksenmukaisia ja oikeasuhtaisia. Koulutuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaitoksella on suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Koulutuksen järjestäjän ja tämän ylläpitämän oppilaitoksen on varattava oppilaille ja heidän huoltajilleen sekä opiskelijoille tai heidän edustajilleen mahdollisuus tulla kuulluiksi edistämistoimenpiteistä.

Yhdenvertaisuuslaissa on hyvä huomioida myös positiivista erityiskohtelua koskeva 9 §: ”Sellainen oikeasuhtainen erilainen kohtelu, jonka tarkoituksena on tosiasiallisen yhdenvertaisuuden edistäminen taikka syrjinnästä johtuvien haittojen ehkäiseminen tai poistaminen, ei ole syrjintää.”

2. EDELLINEN TASA-ARVO- JA YHDENVERTAISUUSSUUNNITELMA

Voimassaoloaika: 2022-2024

Suunnitelma oli seuraavanlainen:

Koulumme jokainen lapsi ja aikuinen on yhteisömme yhdenvertainen ja tasa-arvoinen jäsen.

Koulumme arvot ovat terve itsetunto, empatia ja elämää varten. Tälle pohjalle rakentuu toimintakulttuurimme, jonka rakenteet ja käytänteet tukevat tasa-arvoista ja yhdenvertaista arkea. Koulumme pieni koko antaa hyvät mahdollisuudet oppilaan yksilölliseen kohtaamiseen ja toisaalta koko koulun tiiviin yhteisöllisyyden rakentumiseen.

Puhumme kunnioittavasti ja ystävällisesti kaikille riippumatta esimerkiksi iästä, asemasta tai sukupuolesta. Huomaamme ja huomioimme positiivisen vuorovaikutuksen ja annamme siitä palautetta.

Kaikki oppilaat ovat kaikkien oppilaita. Häirintään sekä asiattomaan ja loukkaavaan puheeseen puututaan heti, kun sitä huomataan. Lähin aikuinen puuttuu tilanteisiin. Koulussamme pyritään vahvistamaan lasten empatiataitoja. Lapsia ohjataan ja opetetaan näkemään asioita toisen ihmisen näkökulmasta.

Hyvinvointitunnit pidetään säännöllisesti viikoittain. Näillä tunneilla harjoitellaan tunne- ja vuorovaikutustaitojen lisäksi tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyviä kysymyksiä. Tunne- ja vuorovaikutustaitoja harjoitellaan säännöllisesti arjen tilanteissa ja kohtaamisissa. Koulussamme järjestetään Lastentunteja, jolloin jokainen lapsi pääsee suunnittelemaan ja toteuttamaan ohjelmaa muulle koululle. Koko koulu kokoontuu säännöllisesti Parlamenttiin käsittelemään yhteisiä asioita.

Suunnitelman toteutuminen:

Koulun arvot ovat olleet vahvasti läsnä kouluarjessa ja niitä on sekä aikuisten että lasten kanssa nostettu keskusteluun tasaisin väliajoin. Koulumme kulttuurissa on vahvasti läsnä toisten ystävällinen kohtaaminen sekä kannustavan palautteen antaminen. Koulumme pienen koon vuoksi kaikki aikuiset ovat tuttuja ja turvallisia aikuisia kaikille koulun oppilaille. Jokainen koulun aikuinen puuttuu häirintään ja loukkaavaan puheeseen välittömästi sellaista havaittuaan. Tätä puuttumisen ja välittämisen kulttuuria ylläpidetään aikuisten välisissä keskusteluissa säännöllisesti.

Hyvinvointitunteja pidetään luokissa viikottain hyvinvoinnin vuosikellon mukaisesti. Perjantaiparlamentti pidetään kerran kuussa ja sen sisältö rakentuu kulloisenkin kuukausiteeman mukaan. Paramenteissa lasten osallisuus otetaan vahvasti huomioon. Myös kuukausittain järjestettävillä lastentunneilla lapset pääsevät vaikuttamaan ja osallistumaan aktiivisesti kouluarkeen.

3. SELVITYS TASA-ARVOTILANTEESTA

3.1. Tilastot sukupuolen mukaan eriteltynä

Koulumme 122 opiskelijasta tyttöjä on 62 ja poikia 60.

Lukuvuoden 2022-2023 toteutuneista taito- ja taideainevalinnaisten kurssien valinnoissa sukupuolijakaumat ovat seuraavanlaiset:

	tytöt	pojat	yhteensä
Musiikki	10	10	20
Kotitalous	16	24	40
Liikunta	12	33	45
Kuvataide	8	9	17
Käsityö	9	3	12

Jokainen oppilas on valinnut vuoden aikana kaksi valinnaisainekurssia em. vaihtoehtoista. Saman aineen on voinut valita kaksi kertaa.

Lukuvuoden 2021-22 kevätarvosanojen keskiarvot sukupuolittain (vuosiluokat 4-6):

	tytöt	pojat
Suomen kieli ja kirjallisuus	8,95	7,74
Matematiikka	8,75	8,45
A1-kieli (englanti)	9,00	8,39

3.2. Erityispiirteitämme

Suomea toisena kielenä opiskelevia lapsia on koulumme oppilasmäärästä 9%. Tämä otetaan huomioon opetusta ja kouluarkea suunniteltaessa muun muassa kielitietoista opetusta lisäten.

3.3. Suunnittelussa käytetyt tietolähteet ja työkalut

Tässä suunnitelmassa on käytetty tietolähteenä kouluterveyskyselyä tämän asiakirjan lopussa olevia tukimateriaaleja sekä Vantaan kaupungin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaa. Tilastoissa on käytetty apuna Vantaan kaupungin koulukohtaisia tilastoja sekä oppilastietojärjestelmää.

3.4. Kirjauksia

Vantaan kaupungin Kasvatuksen ja oppimisen toimiala on antanut kouluille yhteisen ohjeistuksen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman tekemiseen. Suunnitelma on voimassa 1.8.2023-31.7.2025.

Seutulan koulussa suunnitelman laatimiseen ovat osallistuneet johtoryhmä sekä yhteisöllinen hyvinvointiryhmä. Suunnitelma on käsitelty johtoryhmässä 8.5.2023 ja yhteisöllisessä hyvinvointiryhmässä 26.5.2023. Opetushenkilöstön kanssa suunnitelma käydään syksyn veso-päivässä 9.8.2023. Oppilaiden kanssa suunnitelma käydään soveltuvien osien läpi oppilaskunnan hallituksen kokouksessa

syyslukukaudella 2023. Huoltajille suunnitelmasta tiedotetaan vanhempainillassa ja lukukaositiedotteissa.

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman toteutumisen seuranta on jokaisen aikuisen vastuulla kouluarjessa. Yhteisöllinen hyvinvointiryhmä tarkastelee suunnitelman toteutumista osana luokan ilmapiirikyselyä, joka toteutetaan syyslukukaudella. Henkilöstön osalta suunnitelman toteutumista seurataan erilaisten henkilöstökyselyiden ja Vaikuttavaa työtä-keskusteluiden kautta.

Tämä suunnitelma sitoutuu soveltuvin osin koulun muihin suunnitelmiin, esimerkiksi lukuvuosisuunnitelmaan. Tämä suunnitelma julkaistaan sähköisellä alustalla, jossa se on oppilaiden, huoltajien ja henkilöstön luettavissa.

4. SUKUPUOLTEN SYRJIMÄTTÖMYYS JA TASA-ARVON EDISTÄMINEN

Tavoitteemme on, että kaikilla sukupuolilla on samat oikeudet, velvollisuudet ja mahdollisuudet toteuttaa itseään sekä osallistua yhteiskunnan toimintaan. Tämän toteutumiseksi tarvitaan sekä oman toimintamme syrjimättömyyttä että tasa-arvon edistämistä kaikessa toiminnassa oppilaitoksessamme.

4.1. Opiskelijavalinnat ja sukupuolten tasa-arvo

4.2. Opetuksen järjestäminen ja sukupuolten tasa-arvo

Opetus järjestetään kaikki sukupuolet huomioiden siten, että opetustilanteissa sukupuolet eivät korostu. Esimerkiksi liikuntatunneilla eri erotella oppilaita sukupuolen mukaisiin ryhmiin. Kaikille sukupuolille järjestetään mahdollisuus valita pukuhuonetilat siten, että ne tukevat kunkin yksilöllistä kokemusta sukupuolesta.

Valinnaisainetarjonta ei ole sukupuolisidonnaista. Tarjonta järjestetään siten, että valittavana olevat kurssit eivät kohdennu tietyille sukupuolille.

4.3. Oppimiserot sekä opintosuoritusten arviointi ja sukupuolten tasa-arvo

Kevään 2022 arvosanojen keskiarvoja tarkastellessa tyttöjen ja poikien väliset erot oppiainemenestyksessä näkyvät selkeimmin suomen kielessä ja kirjallisuudessa. Vantaan kaupungin strategian mukaisesti pyrimme vahvistamaan kaikkien sukupuolten luku- ja kirjoitustaitoa kehittämällä toimintamalleja ja -rakenteita entisestään. Erityisesti kehitämme tapoja motivoida oppilaita lukemisen pariin. Tätä tavoitetta lähdemme vahvistamaan koko koulun tasolla sekä luokka-asteittain kaikkien opettajien toimesta.

4.4. Opinto-ohjaus ja opiskeluhoito ja sukupuolten tasa-arvo

Kaikilla on yhtäläinen mahdollisuus saada opiskeluhoitoa palveluita. Opiskeluhoitoon otetaan huomioon sukupuolten tasa-arvoon liittyvät seikat.

4.5. Oppilaitoksen tilat (fyysiset ja sähköiset ympäristöt) ja sukupuolten tasa-arvo

Koulussamme tiloja ei ole jaoteltu sukupuolen mukaan. Esimerkiksi liikuntatunneilla kaikille sukupuolille järjestetään mahdollisuus valita pukuhuonetilat siten, että ne tukevat kunkin yksilöllistä kokemusta sukupuolesta.

4.6. Sukupuoleen perustuvan häirinnän ja seksuaalisen häirinnän ehkäiseminen ja poistaminen

Koulussamme sukupuoleen perustuvaan häirintään ja seksuaaliseen häirintään puututaan välittömästi kaikkien aikuisten toimesta. Panostamme ennaltaehkäisevään toimintaan ja moninaisuuden arvostamiseen osana kouluarkea, esimerkiksi hyvinvointitunneilla. Kaikki koulun aikuiset osallistuvat häirinnän eri muotojen ennaltaehkäisyyn ja poistamiseen luomalla turvallisen oppimisympäristön.

4.7. Muita tunnistettuja kehittämiskohteita sukupuolten tasa-arvon toteutumiseksi

Opetuksessa pyritään siihen, että kaikki sukupuolet huomioidaan esimerkiksi opetuksen järjestämisessä, oppilaiden ryhmittelyssä ja materiaaleissa. Sukupuolittavaan kielenkäyttöön tulee kiinnittää erityistä huomiota. Henkilöstön tasa-arvo-osaamista lisätään aiheeseen liittyvällä keskustelulla säännöllisin väliajoin.

5. SYRJIMÄTTÖMYYS JA YHDENVERTAISUUDEN EDISTÄMINEN

Olemme arvioineet syrjimättömyyden toteutumista oppilaitoksessamme yhdenvertaisuuslaissa esitettyjen henkilöön liittyvien perusteiden pohjalta. Erityisen huomion ja yhdenvertaisuustyön kohteiksi nostamme seuraavat henkilöön liittyvät perusteet:

5.1. Peruste 1:

Tyttöjen ja poikien suomen kielen ja kirjallisuuden oppiaineen keskiarvoja vertailtaessa esiin nousi poikien heikompi suoriutuminen aineessa. Suomen kielen ja kirjallisuuden taitoja kehitämme entisestään erityisesti lukemiseen motivoivia toimintatapoja monipuolisesti hyödyntämällä.

5.2. Peruste 2

Suomea toisena kielenä opiskelevien opiskelijoiden huomioimista lisäämme vahvistamalla kielitietoista pedagogiikkaa sekä tekemällä joustavia opetusjärjestelyitä suomen kielen oppimisen tukemiseksi.

5.3. Muita yhdenvertaisuuden toteutumisen kannalta tärkeitä kehittämiskohteita

Opetuksessa käsitellään ikätasoisesti ihmisoikeuksia, moninaisuutta ja syrjimättömyyttä.

Koulussa pyritään huomioimaan oppilaiden omien kulttuurien juhlapäivät. Mahdollisuuksien mukaan kouluun pyritään saamaan vierailijoita kertomaan monikulttuurisuudesta ja muista teemaan liittyvistä asioista.

Erilaisia tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyviä teemoja pyritään huomioimaan koulun arjessa: esimerkiksi lastenoikeuksienpäivä, tasa-arvon päivä ja ihmisoikeuksien päivä.

6. OSALLISUUS JA SAAVUTETTAVUUS

6.1. Osallisuus, tasa-arvo ja yhdenvertaisuus

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus toteutuvat kanssakäymisessä muiden ihmisten kanssa. Edistämme osallisuutta ja sen rinnalla tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta seuraavanlaisin toimenpitein:

- tiedon jakamiseen perustuva tieto-osallisuus (asiakirjan käsittely johtoryhmän, yhteisöllisen hyvinvointiryhmän, oppilaskunnan hallituksen ja henkilöstön kanssa)
- päätöksenteko-osallisuus (jory, yhr, henkilöstö, oppilaskunta)
- suunnitteluosallisuus (lastentunnit, oppilaskunta, perjantaiparlamentit, jory, yhr-henkilöstö, vanhempainyhdistys)
- toimintaosallisuus (koulun yhteiset tapahtumat/teemapäivät, perjantaiparlamentti, hyvinvointitunnit, oppilaskunta, lastentunnit, vanhempainyhdistys)

Parannamme saavutettavuutta seuraavin toimenpitein:

Tämän suunnitelman saavutettavuuteen vaikutetaan käymällä suunnitelma henkilöstön ja oppilaiden kanssa läpi soveltuvin osin ja selkein ymmärrettävin esimerkein. Oppilaiden näkemystä kartoitamme ilmapiirikyselyn osana syyslukukaudella vuosittain. Henkilöstön kanssa suunnitelmaa pidetään yllä positiivisen keskustelun ja sensitiivisen lähestymistavan kautta arjessa. Huoltajilla on mahdollisuus tutustua suunnitelmaan sähköisellä alustalla.

6.2. Suunnitelmakauden toimenpiteet tiivistetysti

Asia: Suomen kielen taitojen kehittäminen

Mitä teemme: lisäämme luku- ja kirjoitustaidon vahvistamista tukevia pedagogisia ratkaisuja kouluarkeen

Kuka seuraa (rehtorin lisäksi): johtoryhmä, erityisopettajat, oppilashuoltohenkilöstö, opetushenkilöstö

Toteutuminen (väli- tai loppuarviointi): seurataan lukuvuosittain eri arviointimenetelmien avulla

Asia: Suomea toisena kielenä opiskelevien oppilaiden huomioiminen

Mitä teemme: Lisäämme kielitietoisuutta sekä joustavia opetusjärjestelyjä kielitaidon tukemiseksi

Kuka seuraa (rehtorin lisäksi): johtoryhmä, opetushenkilöstö

Toteutuminen (väli- tai loppuarviointi): lukuvuosittain

SUUNNITELMAN TEKEMISEN TUKIMATERIAALI

- Vantaan kaupungin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma
- https://www.vantaa.fi/hallinto_ja_talous/talous_ja_strategia/strategia/tasa-arvo_ja_yhdenvertaisuus
- MUKANA! Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyö toisella asteella, Opetushallitus www.oph.fi/fi/tilastot-ja-julkaisut/julkaisut/mukana-tasa-arvo-ja-yhdenvertaisuustyö-toisella-asteella
- Tasa-arvotyö on taitolaji, Opetushallitus <https://www.oph.fi/fi/tilastot-ja-julkaisut/julkaisut/tasa-arvotyö-taitolaji>
- TASA-ARVOKOMPASSI: Työkalu tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitteluun, Rauhankasvatusinstituutti <https://maailmankoulu.fi/wp-content/uploads/2021/01/Tasa-arvokompassi-VAKA.pdf>
- Koulu vailla vertaa, Rauhankasvatusinstituutti https://rauhankasvatus.fi/wp-content/uploads/2018/02/yhdenvertaisuus_opas_web.pdf
- Oppia kaikille!, Sisäasiainministeriö <https://yhdenvertaisuus.fi/documents/5232670/5376058/Oppia+kaikille+suomi/09dd5121-d98e-487c-9acf-ee768620da0e/Oppia+kaikille+suomi.pdf>
- Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden käsitteiden sanasto, THL:n tasa-arvotiedon keskus: <https://thl.fi/fi/web/sukupuolten-tasa-arvo/sukupuoli/tasa-arvosanasto>
- Miehiä ja naisia – Suomen kielen seksismi ja sen purkaminen, Mila Engelberg, TANE https://tane.fi/documents/1429808/1854322/TANE_Miehia_ja_naisia_verkko_valmis.pdf/d7b558dc-74ed-4981-0b06-f890ff2973d5/TANE_Miehia_ja_naisia_verkko_valmis.pdf
- Sukupuolten segregaation lieventämisestä, SEGLI-hanke <https://www.kaikkienduuni.fi/news/2019/3/8/koulutusaineisto-sukupuolenmukaisen-segregaation-syyt-ja-keinoja-segregaation-lieventmiseksi>
- <https://thl.fi/fi/web/sukupuolten-tasa-arvo/tasa-arvon-edistaminen/tietopaketti-sateenkaarilapsista-ja-nuorista-ammattilaiselle>
- [Johdanto antirasismikoulutukseen - THL](#)

- <https://syrjinta.fi/documents/25249352/34268331/Turvallinen+koulu+on+vapaa+h%C3%A4irinn%C3%A4st%C3%A4.pdf/0a7d549b-8567-971a-da1d-bd7dc8dc8fed1/Turvallinen+koulu+on+vapaa+h%C3%A4irinn%C3%A4st%C3%A4.pdf?t=1678868483542>

